

Джозеф КОНРАД

МЕЖА ТІНІ

ТАЙФУН

*Переклад з англійської
Ольги ФІРИ,
Миколи РОШКІВСЬКОГО*

Київ
"ЗНАННЯ"

МЕЖА ТІНІ

Сповідь

Вартим моєї безмежної прихильності

Присвячується моему синові Борису та усім іншим, хто, як і він, у роки ранньої юності перетнув межу тіні свого покоління, — з любов'ю

Та інколи мене колише мертвецько тихе дзеркало води, несяжне мого одчаю.

Шарль Бодлер

Частина перша

Глава I

Лише юні серця переживають такі моменти. Я не маю на увазі надто юних осіб. Ні. Життя надто юних, власне кажучи, не ділиться на моменти. Рання юність користується привілеєм жити авансом відведених їй днів у всій прекрасній безперервності надій, які не відають перепочинку та рефлексії.

Так юна душа причиняє за собою ворота пори дитинства та ступає у зачарований сад. Навіть самі тіні в ньому вбрані у сяйво обіцянки. За кожним поворотом стежки чаїться інша спокуса. І річ геть не в

тім, що цей сад — край незвіданий. Юна душа добре знає, що все людство проходило цими стежками. Це принада всеохопного досвіду, від якого кожен очікує незвичайних або призначених лише для нього відчуттів — трохи чогось особистого.

Юна душа йде вперед, впізнає місця, де ступала нога її попередників, захоплена, сповнена приемного подиву, переживає часи незгод та радощів — життєві смуги бича й калача, як каже приказка, — барвисту долю, спільну для всього людства, яка пропонує безліч можливостей тим, хто на них заслуговує, або ж просто улюбленцям фортуни. Так. Юна душа йде вперед. І час також йде вперед, аж доки вона не помітить попереду межу тіні, яка попереджає, що прийшла пора залишити в минулому дороги ранньої юності.

Це саме той період життя, коли можуть настати моменти, що я їх вже згадував. Які моменти? Що ж, моменти нудьги, втомленості, невдоволення. Моменти необачності. Я маю на увазі моменти, коли все ще юні особи схильні вчиняти необачно, на кшталт, зненацька брати шлюб або без жодної причини кидати роботу.

Ця розповідь не про шлюб. З цим у мене все склалося доволі непогано. Те, що я зробив, — а це було необачно — радше скидалося на розлучення, майже дезертирство. Без жодної причини, доступної для розуміння людині при здоровому глузді, я кинув роботу — полишив свою посаду — пішов з корабля, найбільший недолік якого полягав у тому, що він був пароплавом, а відтак, мабуть, не мав права вимагати до себе тієї сліпої відданості, яка... Утім марно на-

магатися прикрасити те, що навіть тоді мені в глибині душі підозріло скидалося на власну примху.

Ми були в східному порту. Корабель був східним, оскільки тоді перебував у власності цього порту. Він курсував поміж темними островами серед синього, поцяткованого шрамами рифів моря; на його гакаборті був зображений червоний прапор британського торговельного флоту, а на топі щогли майорів прапор судноплавної компанії, також червоний, але з зеленим обрамленням та білим напівмісяцем: власник корабля був арабом, до того ж мав титул сеїда¹. Звідси і зелене обрамлення на прапорі. Він був головою великого Дому арабів у протоці, але настільки відданим багатонаціональній Британській імперії, наскільки можна було знайти віддану їй людину на схід від Суецького каналу. Він геть не переймався питаннями світової політики, однак мав значну таємничу владу над представниками свого народу.

Таким ми бачили власника корабля. Йому довелося наймати європейців та американців для роботи в тій сфері його діяльності, що була пов'язана з судноплавством, і багато з тих, кого він найняв, за весь час роботи жодного разу не зустрічалися з ним особисто. Сам я бачив його лише раз, на пристані, і сталося це цілком випадково — старий, темношкірий куций чоловічок, сліпий на одне око, у білосніжному вбранні та жовтих пантофлях. Тієї миті до його руки шалено припадав з поцілунками натовп малайських пілігримів, яким він зробив якусь послугу,

¹ *Сеїд* — почесний титул у мусульман; так пізніше називали нащадків онука пророка Мухаммеда Хусейна. (*Тут і далі — прим. пер.*)

пов'язану з грошима та їжею. Я чув, що велика територія, на якій він роздавав милостиню, охоплювала ледь не цілий архіпелаг. Адже хіба не сказано, що “В чиєму серці живе милосердя, той друг Аллаху”?

Чудовий (і колоритний) власник-араб, щодо якого можна було не перейматися, пречудовий шотландський корабель — адже він був виготовлений в Шотландії від самого кілю — прекрасне морське судно, яке було легко тримати в чистоті, як не крути зручне, і якби не його внутрішній двигун, гідне любові будь-якого чоловіка; я досі плакаю глибоку повагу до пам'яті про нього. Щодо торгівлі, для якої слугував корабель, та вдачі моїх колег-моряків, я не міг би почуватися щасливішим, навіть якби добрий чарівник облаштував моє життя та оточення цілком відповідно до мого смаку.

І зненацька я покинув усе це. Я покинув усе це, наче пташка, що спурхує зі зручної гілки без вагомої, як нам здається, на те причини. Це сталося так, немов у цілковитому невіданні я почув шепіт або побачив щось. Що ж, можливо, так і було! Одного дня я радів життю, а наступного все зникло — яскраві кольори, аромати, інтерес, вдовolenість — усе. Це був один з тих моментів, знаєте. Мене охопила бліда неміч¹ пізньої юності та понесла мене за собою. Понесла мене за собою геть із того корабля, я маю на увазі.

Я був одним з чотирьох європейців на борту з великим екіпажем, до якого також входили калаші²

¹ *Бліда неміч* — хлороз, застаріла назва залізодефіцитної анемії, що трапляється зазвичай у молодих дівчат.

² *Калаші* — корінний народ індоіранського походження, що проживає в провінції Хайбер-Пахтунхва у Пакистані. Вони розмовляють мовою калаш.

ТАЙФУН

Глава I

Обличчя Мак-Вера, капітана пароплава “Нан-Шан”, цілком відповідало його вдачі: воно не мало жодних виразних характеристичних прикмет рішучості чи тупості, воно взагалі не виказувало нічого певного, а було просто ординарне, байдуже, спокійне.

Єдине, що воно часом виявляло, — це соромливість. У конторах на березі він сидів, обпалений сонцем, тихо всміхаючись і спустивши очі додолу, а коли зводив їх, то видно було, що вони сині і погляд відвертий. Волосся, світле і надзвичайно тонке, облямовувало вінцем пухнатою шовку лису маківку його черепа од скроні до скроні; зате вуса були полум'яно-руді, підстрижені по лінії губів та нагадували чагарник із мідяного дроту, і через те, хоч як він чисто голівся, огнистий металічний блиск пробігав по його щоках, коли він повертав голову. На зріст був, мабуть, нижчий за середньо-

го, із трошки закругленими плечима і такими здоровенними руками й ногами, що одяг здавався завжди трохи завузьким для нього. Ніби нездатний збагнути різницю між широтами, капітан Мак-Вер вбирився завжди в круглий бурий капелюх, брунатний костюм і незграбні чорні чоботи. Цей портовий одяг надавав його грубій фігурі вигляду задубілої неоковирної чепурності. Тонкий срібний ланцюжок годинника звивався на його жилеті, і він ніколи не сходив із корабля на суходіл без елегантного, найкращої якості, зазвичай згорнутого парасоля, затиснутого в могутньому, волохатому кулаці. Молодий Джокс, його старший помічник, проводжаючи свого командира на сходні, насмілювався часом промовити якнайчемніше: “Дозвольте мені, сер!” — і, шанобливо заволодівши парасолею, знімав кільце, стріпував, в одну мить акуратно скручував і вручав капітанові, проробляючи цю процедуру з такою урочистою серйозністю, що містер Соломон Раут, старший механік, пихкаючи над люком своєю вранішньою сигарою, одвертав голову, щоб заховати усмішку. “О, так... ця капосна парасоля... Дякую вам, Джоксе, дякую”, — щиро мурмотів капітан Мак-Вер, навіть не глянувши.

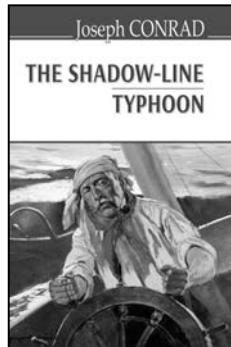
Маючи уяви досить для буденності, але не більше, він був спокійним і впевненим у собі; з тієї ж самої причини він зовсім не був зарозумілим. То ж наша облудна пиха вищості робить нас причепливими, бундючними і дріб'язковими. Кожен кора-

бель, що ним командував капітан Мак-Вер, був пливучим притулком гармонії й миру. Для нього, справді, був остільки неможливий літ фантазії, оскільки для годинникаря було б неможливо взятись за збирання хронометра з допомогою тільки двофунтового молотка й великої пили. Проте одноманітне життя людей, цілком відданих самому існуванню, має свій таємничий бік. Наприклад, ніяк не можна було зрозуміти, яка небесна сила примусила цього почитового сина дрібного крамаря з Белфаста втекти на море. А проте в п'ятнадцять років він таки втік. Обмірковуючи цей факт, ви уявляєте величезну могутню невидиму руку, що розкидає купу мурашника людського, хапаючи людей за плечі, зіштовхуючи їх головами, спрямовуючи несвідомі натовпи до незбагненої мети, у невідомі напрямки.

Батько, зрештою, так і не простив йому цієї неповаги й дурощів. “Ми могли б обійтись і без нього, — говорив він потім, — та, знаєте, це ж торгівля, а він — наш єдиний син!” Мати дуже плакала, коли він зник. Син не подбав, щоб залишити про себе хоч одне слово, і його оплакували як померлого, аж поки після восьми місяців не прийшов перший його лист з Талькагуано. Лист був короткий і такого змісту: “По дорозі сюди стояла ввесь час гарна погода”. Але, очевидно, в думці автора найголовніше було те, що того самого дня, коли він писав листа, капітан корабля вніс його в списки як матроса другого рангу. “Тому що я знаю справу”, — пояснив

ЗМІСТ

МЕЖА ТІНІ (<i>Переклад Ольги Фири</i>).....	3
Частина перша.....	3
Глава I.....	3
Глава II.....	41
Глава III.....	64
Частина друга.....	94
Глава IV.....	94
Глава V.....	112
Глава VI.....	137
ТАЙФУН (<i>Переклад Миколи Рошківського</i>).....	167
Глава I.....	167
Глава II.....	187
Глава III.....	210
Глава IV.....	223
Глава V.....	250
Глава VI.....	271

Joseph Conrad

**THE SHADOW-LINE.
TYPHOON**

Київ : Znannia, 2019. —
286 p. — (English Library).

Для тих, хто читає світову літературу мовою оригіналу, пропонуємо книгу Джозефа Конрада “Межа тіні. Тайфун”

англійською мовою без скорочень та адаптації.

Усі книги серій “English Library” і “American Library” виходять друком мовою оригіналу та у перекладі українською. Розташування тексту твору на сторінках видання англійською відповідає їх розміщенню у книзі українською мовою.

Книги цих серій можна придбати у кращих книгарнях України, передплатити у будь-якому відділенні поштового зв'язку або замовити на сайті нашого видавництва: www.znannia.com.ua.

Передплатні індекси:

74072 — “English Library” (англійською мовою);

21877 — “English Library” (українською мовою);

10174 — “American Library” (англійською мовою);

10654 — “American Library” (українською мовою).